

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII.
Štev. 265

TELEFON 25-67

POŠTNI ČEKOVNI RAČUN IL409

Maribor, torek 22. novembra 1938

NAROČNINA NA MESEC:

Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din,
dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din

Cena
1.— din

Program pariškega sestanka

Pred prihodom Chamberlaina in Halifaxa v Pariz — Nemške intervencije v Londonu in Parizu pred odločilnimi posvetovanji — Anglija in Francija hočeta sporazum z Nemčijo in Italijo, toda čas večnega popuščanja se mora nehati

LONDON, 22. novembra. Kralj Jurij je sprejel sinoči v avdienci ministrskega predsednika Nevillea Chamberlaina. Ta avdienta je bila v zvezi s potovanjem ministrskega predsednika Chamberlaina in zunanjega ministra Halifaxa v Pariz na sestanek s francoskim ministrskim predsednikom Daladierjem in zunanjim ministrom Bonnetom. Angleška državna spremljajo v Pariz Chamberlainov zasebni tajnik lord Douglas, državni podtajnik v zunanjem ministrstvu Cadogan in šei odseka za srednjo Evropo Strang. Posvetovanja med angleškimi in francoskimi državniki se bodo pričela jutri, v sredo. V London se vrne Chamberlain in Halifax v petek, 25. t. m. Jutri zvečer bo v francoskem zunanjem ministrstvu banket, v četrtek bo kosilo pri prezidentu Lebrunu, zvečer pa večerja v angleškem poslanstvu.

MISIJA GENERALA BODENSCHATZA

LONDON, 22. novembra. Obisk Chamberlaina in Halifaxa v Berlinu velika pozornost in tudi neko nervoznost, kar je dokazalo tudi dejstvo, da je prišel sem nepričakovano nemški general Bodenschatz, pomočnik maršala Göringa. Ta obisk je bil podoben obisku Hitlerjevega zaupnika kapetana Wiedemauna pred pariškim obiskom angleškega kralja in kraljice. Angleški listi pišejo, da je prišel general Bodenschatz v London v posebni misiji, da obrazloži nemške želje pred pariškim sestankom angleških in francoskih državnikov. Nemške želje se nanašajo predvsem na sledeče: 1. sklenitev letalskega pakta, ki naj zbliža letalstvo Nemčije, Francije in Anglije; 2. omejitev uporabe težkega topništva; 3. omejitev uporabe strupenih plinov v primeru vojne. »Star« piše, da je Nemčija tudi opozorila Anglijo, naj se ne spušča v nadaljnjo vojaško-tehnično izgradnjo francosko-angleške zveze, ker bi se v nasprotnem primeru Nemčija z nesluteno naglico še bolj oborožila v zraku. General Bodenschatz se je sešel z nekaterimi angleškimi državniki in je včeraj z letalom zopet zapustil London.

NEMŠKI PRITISK V PARIZU

LONDON, 22. novembra. Kakor v Londonu, tako skuša Nemčija tudi v Parizu vplivati na potek in sklepe sestanka med angleškimi in francoskimi državniki v Parizu. »News Chronicle« piše s tem v zvezi, da je Nemčija pritiskala na Pariz s predlogom, da se še pred pariškim sestankom podpiše in izda francosko-nemška izjava, ki bi vsebovala sledeče tri točke: 1. izjavo Francije in Nemčije o dobrih odnosih med obema državama, ki so v interesu obeh za sedanj in bodoči sosedstveni razvoj; 2. izjavo, da Francija in Nemčija ne nameravata nikoli več voditi vojne druga proti drugi; 3. izjavo, da bosta obe državi v bodoče reševali sporazumno vsa sporna vprašanja. Tu še ni znano, kakšno stališče zavzema francoska vlada nasproti temu nemškemu predlogu, gotovo pa je, da bo ta izjava, ako jo v Parizu odobri, objavljena še tekom današnjega dneva; ako pa tekom današnjega dneva ne bo objavljena, pomeni to, da Francija pred prihodom Chamberlaina in Halifaxa v Pariz ne namerava rešiti tega vprašanja z Nemčijo.

PREDMET POSVETOVANJ

PARIZ, 22. novembra. Iz dobro poučenega vira se izve, da se bodo posvetovanja med angleškimi in francoskimi državniki, ki se bodo pričela jutri tu, nanašala na: 1. vprašanje skupnega nastopanja Francije in Anglije v vseh mednarodnih političnih vprašanjih; 2. vprašanje skupne oborožitve, zlasti v zraku, ki bi podkrepila politično moč obeh velesil; 3.

vprašanje srednje in vzhodne Evrope z ozirom na okrepljeno moč Nemčije; 4. vprašanje likvidacije španskega vprašanja in francosko-italijanskega sporazuma; 5. vprašanje zavarovanja angleških in

francoskih interesov na Daljnem vzhodu z ozirom na akcijo Japonske; 6. vprašanje nemških zahtev po vrnitvi kolonij; 7. vprašanja trgovinskega in sploh gospodarskega značaja. Obe vladi stojita na stališču, da je treba storiti vse, da se doseže popoln sporazum med Francijo in Anglijo na eni ter Nemčijo in Italijo na drugi strani, vendar tako, da bodo francoski in angleški interesi popolnoma zavarovani in da ne bo v nobenem primeru več trpel francoski in angleški prestiž v svetu. Da pa bo to mogoče, hočeta postaviti obe velesili tudi svojo vojaško moč na skupno bazo. Čas neprestanih koncesij Nemčiji in Italiji s strani Anglije in Francije, ne da bi za te koncesije dobili nekaj enakovrednega v zameno, se mora končati.

Italijanske zahteve Franciji

SLABI IZGLEDI ZA IZBOLJŠANJE RAZMERJA MED FRANCIO IN ITALIJO. — ZAHTEVE V ŠPANIL, TUNISU, SUEZU IN DŽIBUTIJU.

PARIZ, 22. novembra. Novi teden se je pričel precej mračno za francosko-italijanske odnose. Francoski listi posvečajo posebno pozornost: obisku angleških državnikov v Parizu in delovanju novega francoskega poslanika François-Ponceta v Rimu. Hladen sprejem François-Ponceta v Italiji in pisanje italijanskih listov presojajo tu kot slab znak za diplomatsko akcijo François-Ponceta, v katerega je francoska javnost stavila velike upe. »Journal« ne skriva začudenja nad hladnim pisanjem italijanskih listov, ker so dobili od vlade nalog, naj zabeležijo njegov prihod v »šestih stavkih«. List vprašuje dalje po vzrokih takega postopanja in sklepa, da ima Italija zelo težke zahteve nasproti Franciji, in sicer: 1. v Španiji; 2. v Tunisu; 3. v Suez in 4. v Džibutiju. V španskem vprašanju stoji

Mussolini še vedno na stališču, da mora absolutno zmagati general Franco, čeprav je odpoklical 10.000 prostovoljcev. V Tunisu zahteva Italija za Italijane mnogo večje pravice, kakor jih je dobila s pogodbo leta 1933., ki sta jo sklenila Mussolini in Laval. V ravnateljstvu Sueške prekopne družbe zahteva Italija soudeležbo, ki bi ustrezala ladjevniemu prometu skozi kanal. V Džibutiju pa zahteva Italija najmanj svobodno luko in vse delnice železnice Džibuti-Adis Abeba, v kolikor predstavljajo del proge, ki poteka po italijanskem ozemlju Abesinije. Italija grozi, da bo v nasprotnem primeru navrnila železnico v eno izmed italijanskih pristanišč v Somalijo. S tem bi preostanek železnice na francoskem ozemlju postal popolnoma brez pomena in pasiven.

Anglosaška svetovna zveza?

INTERESANTNA VEST O NAMERAVANEM POTOVANJU CHAMBERLAINA V AMERIKO — NOVA ZVEZA IZ STRHU PRED NARAŠČAJOČO MOČJO NEMČIJE

LONDON, 22. novembra. »Sunday Chronicle« objavlja senzacionalno vest, da bo Chamberlain odpotoval na obisk v Ameriko. Chamberlain naj bi odpotoval na obisk k Rooseveltu po Novem letu. Ta obisk bi bil nekaj uvod v uradni obisk angleškega kralja in kraljice. Chamberlain in Roosevelt bi na tem sestanku razpravljala o vseh svetovnih problemih, ki interesirajo obe anglosaški velesili. Obe velesili bi si ob tej priliki razdelili gospodarske interesne sfere. Razen tega bi bilo ventilirano vprašanje tesnejše povezanosti med Veliko Britanijo in Združenimi državami Severne Amerike. Naraščanje moči nove Nemčije postaja nevarno tako za Veliko Britanijo kakor za USA. Ta nevarnost bi pa postala še večja, ako bi Nemčija dobila v svoje roke vire surovin v kolonijah. Iz te nevarnosti bi se zato utegnili roditi poleg gospodarske tudi velika vojaška zveza vsega anglosaškega sveta, katere naloga bi bila čuvati skupne interese na gospodarskem in političnem področju. Taka zveza bi pomenila zgodovinski svetovni dogodek in

bi precej spremenila sedanj položaj v svetu. Te vesti pa se na uradnem mestu niti ne potrjujejo niti ne zanikajo.

Oboroževanje USA

Izrinjenje nemške trgovine iz Južne Amerike.

LONDON, 22. nov. Pet sto milijonov funtov šterlingov znaša velikanski načrt za izgradnjo ameriškega atlantskega bojnega brodograja. Gradili bodo 12 poveljniških ladij, 6 nosilcev letal, 17 težkih in 16 lahkih križark, 77 rušilcev in 36 podmornic. Nova Rooseveltova politika pa ni samo silna oborožitev, ampak tudi vseameriška solidarnost. O tem se bo razpravljalo posebno na vseameriškem kongresu v Limi meseca decembra. Zlasti važen je trgovinski načrt Hullova, ki ima namen, izpodrinuti nemško trgovino v Južni Ameriki.

Vremenska napoved. Zapadni vetrovi s padavinami, kasneje zopet boljše, a spremenljivo vreme. Precej hladno.

Zapiski

Eden demantira?

V Oxfordu je govoril bivši angleški zunanji minister in konservativni opozicionalec Anthony Eden: »Odločeval sem se vselej, tako v preteklosti kakor se bom tudi v bodoče, povsem samostojno in le po lastni vesti ter ne nosi zato nihče drugi odgovornosti razen mene.

Izjavljam s ponosom, da sem član konservativne stranke.« Poslanec Quintin Hogg je označil Edenovo zadržanje v politiki, z njegovo odpovedjo mesta zunanjega ministra vred, za vedenje gentlemana in domoljuba. »Ne verjamem, da bi bilo kaj resnice na vesteh, da namerava Eden ustanoviti novo stranko,« je dodal narodni poslanec Hogg.

Davki, davki...

»Na francoskem podeželju je mnogo pokrajin s številnimi graščinami, ki plačajo smešno nizke davke. Poznam tak kraj, ki šteje tri milijonarje, edini obdavčeni pa je učitelj...« (Jules Romains.)

Nemčija se pripravlja na prevzem kolonij

Kolonialni zavod, ki so ga na novo uredili na hamburški univerzi, je začel v tekočem letu s prvim semestrom. Otvorili so poseben kurz o zemljepisju kolonialne Afrike ter o medicini in higieni za tropske dežele. Zavod priredi tudi štiri predavanja o sedanjem položaju domorodcev v Kamerunu.

20 let po vojni

Predsednik Zveze francoskih bojnikov Henri Pichot je govoril pred starimi bojniki: »Ali morje iz svetovne vojne ne bodo imeli pravice, da se pobrigajo za državo, preden jih ne bodo znova mobilizirali?«

Skrbi angleških politikov

Angleške politike tareta trenutno dve vprašanji. Prvič: kako se bo zadržal Neville Chamberlain napram stalno rastoči opoziciji v konzervativnih vrstah samih; drugič: možnost volitev začetkom prihodnjega leta. V poštev bi prišla za to prva polovica februarja. Kar se tiče notranje konservativne opozicije, jo vznemirja posebno vprašanje narodne obrambe. Nekateri predlagajo ustanovitev novega ministrstva, ali vsaj ministrskega pododdelka za dobavljanje in municijo, drugi pa zopet polagajo glavno važnost na to, da bi se razširila vojaška služba na širšo podlago ter bi hoteli uvesti vojaško obveznost.

Francija se ne bo več zanimala za srednjo Evropo

Uvodnik »Le Tempsa«, posvečen francosko-italijanskim stikom, obsega tudi odstavek o srednji Evropi. To razmišljanje kaže, da se namerava Francija v bodoče vedno manj zanimati za dogodke v sred. Evropi. »Temps« pravi: treba se je truditi, da se omogoči zbližanje, sporazum in trajno sodelovanje med demokratičnim in totalitarnim blokom. Poleg tega nov položaj v srednji Evropi, kjer je bilo pred anšlusom in pred spremembo češkoslovaških meja široko področje za aktivno sodelovanje Francije z Italijo, ni več to, kar je bil. Italija, ki je edina sodnik svoje usode, si je izbrala lastno pot s tem, da se je definitivno pridružila Nemčiji, sodeč, da svojega prijateljstva z njo ne bo plačala predrago z žrtvovanjem svojega položaja v srednji in vzhodni Evropi. Francija pa je prav tako začela hoditi po lastni poti s tem, da je utrdila svoj sporazum z Anglijo, kar je v skladu z njenimi življenjskimi interesi in z njenimi trajnimi načeli v stvareh zunanje politike. Po tem jasnem očrtanju položaja obeh velesil ne sme biti bodoče francosko-italijansko prijateljstvo predmet tako imenovane kompenzačne politike.

Maribor, 22. novembra. Leta 1917., ko je na frontah svetovne vojne divjal vihar sovraštva in delil človeštvo na dva medsebojno vojskujoča se dela, je bila v Londonu izdana takomenovana Balfourjeva deklaracija, s katero je bilo določeno, da postane Palestina »narodna domovina židovskega ljudstva«. Takrat je bila Sveta dežela še integralni del velikega Otomanskega cesarstva, ki se je kljub udeležitvi v vojni na strani osrednjih sil polagoma razkrajalo in razpadalo v svoje narodnostne sestavne dele. Balfourjevo deklaracijo je rodilo cionistično gibanje, katerega končni cilj je bil pridobiti Palestino zopet za Žide, ki naj bi se po več kot tisoč letih vrtnili vanjo, se tam naselili in si ustvarili svoje narodno, politično, kulturno in gospodarsko središče, skratka: svojo lastno židovsko državo.

Leta 1918. je Otomansko cesarstvo razpadlo. Njegove dežele je razen Turčije in Sirije, ki je pripadla Franciji, zasedla angleška vojska, in mirovna konferenca je ustvarila iz njih celo vrsto več ali manj samostojnih arabskih držav. L. 1922. je Zveza narodov v Ženevi dokončno rešila tudi palestinsko vprašanje v smislu Balfourjeve deklaracije s tem, da je dala mandat za upravo Palestine Angliji z naročilom, da ostane v njeni oskrbi tako dolgo, dokler se v njej ne naseli zadostno število Židov in se ne ustanovi iz nje židovska država, ki bo sposobna, obstajati sama iz lastnih sredstev in moči. Ozemlje te židovskemu ljudstvu namenjene domovine je bilo določeno na 26.300 km² in imelo je okoli 700.000 prebivalcev.

Prva leta po zasedbi se je pričelo intenzivnejše priseljevanje Židov v Palestino iz vseh delov sveta, posebno pa iz Evrope. To priseljevanje je vodilo cionistično gibanje ob sodelovanju Anglije. Priseljeni Židje so se nastanili deloma v že obstoječih mestih, posebno v Jafi in Jeruzalemu, kjer je bila ustanovljena tudi židovska univerza, deloma pa v napol puščavskem ozemlju med tema mestoma, ki so ga izboljšali z vrtnanjem arabskih vodnjakov in kopanjem kanalov za namakanje kultur, predvsem oranževcev. Na tem ozemlju je nastalo tudi novo, popolnoma židovsko mesto Tel Aviv, ki šteje sedaj že nad 100 tisoč prebivalcev. Število Židov v Palestini je naraslo medtem na več sto tisoč.

Toda to priseljevanje je pričelo vzbujati vedno večji odpor pri Arabcih, ki so bili pred letom 1918. skoraj edini prebivalci Palestine in katerih število je znašalo nad 600 tisoč. Pričeli so se že zgodaj prvi nemiri in spopadi, ki so naglani Anglijo kot upraviteljo Palestine v mučno zagato, iz katere se do dandanes ni našla rešilnega izhoda. Že prvi nemiri in spopadi so povzročili, da je Anglija priseljevanje Židov omejila in potem za neko dobo celo popolnoma ustavila. Stori-la je to iz obzira do Arabcev, toda nikakor ne palestinskih, s katerimi bi lahko naglo obračunala, ampak vseh ostalih v samostojnih arabskih državah in angleških protektoratih ter kolonijah. Temi milijonom Arabcev se ni hotela do konca zameriti, zato je zavirala židovsko akcijo, ker se pa prav tako tudi ni mogla zameriti milijonom Židov v svojem lastnem imperiju in drugod po svetu in ni mogla sama uničiti ne veljavnosti Balfourjeve deklaracije ne nalog, ki jih je dobila od Zveze narodov s palestinskim mandatom, je vztrajala na židovski strani tudi proti Arabcem. Trudila se je, da bi našla kompromis, ki bi zadovoljil oboje, prepovedovala in zopet dovoljevala priseljevanje Židov, nastopala proti revoltirajočim Arabcem sedaj s policijo potem s prijaznimi besedami in obljubami, toda rezultata, ki si ga je želela, s tem ni dosegla ne pri Židih ne pri Arabcih.

Ta polovični položaj je ustvarjal vedno večjo napetost med Arabci in Židi, ki se je še povečala, ko so pričeli dobivati palestinski Arabci moralne in stvarne vzpodbude tudi od zunaj, od svojih arabskih sorojakov v samostojnih in napoli samostojnih arabskih državah ter od tujih sil, v katerih interesu je bilo ustvarjati Angliji čim večje težkoče in neprijetnosti. Da bi napravila končno red in mir in dosegla vsaj neko rešitev, je Anglija izdelala načrt, po katerem naj bi se Palestina razdelila na tri dele: židovskega,

Belgijski kralj v Amsterdamu

VČERAJ JE PRISPEL BELGIJSKI KRALJ LEOPOLD III. NA URADNI OBISK K HOLANDSKI KRALJICI VILJEMINI

AMSTERDAM, 22. novembra. Amsterdam je od včeraj v znaku obiska belgijskega kralja, Kralj Leopold II., s katerim je prisel tudi ministrski predsednik Spaak, je bil na Holandskem in zlasti v Amsterdamu zelo slovesno sprejet. Na slavnostno okrašenih postaji ga je sprejela holandska kraljica Viljemina s celokupno vlado in mnogimi drugimi osebnostmi. Kralj in kraljica sta se nato odpeljala med špalirjem vojaštva in ljudstva v kočiji na dvor. Zvečer je priredila kraljica gostu na čast banket, pri katerem sta iz-

rekla kraljica in kralj iskreni napitnici. Kraljica je dejala, da služita Holandska in Belgija isti misli državljanske svobode. Med obema državama se mora zato doseči še tesnejše zblizanje in pristrčno razmerje. Kralj Leopold je pa odvrnil, da narekuje sedanost bolj kakor kdaj koli najtesnejšo strnitev malih držav. Tudi on čuti kot najglobljo potrebo še večjo poglavitve belgijsko-holandskega prijateljstva. Obisk kralja Leopolda ima politični pomen, a razpravljala se bodo tudi važna gospodarska vprašanja.

Pogreb Kemala Atatürka

VELIČASTNA SLOVESNOST, KAKRŠNE TURČIJA SE NI DOŽIVELA. — ZASTOPANE SO BILE SKORAJ VSE DRŽAVE. — POČIVALIŠČE V ETNOGRAFSKEM MUZEJU.

ANKARA, 22. novembra. Včeraj je bil tu pogreb prezidenta Kemala Atatürka, ki je po svoji veličastnosti presegal vsa pričakovanja. Na zadnji poti je spremljalo ustanovitelj nove Turčije prebivalstvo vseh delov države. Posebna zastopstva pa so poslala k pogrebu vlade Afganistana, Albanije, Nemčije, Belgije, Kitajske, Danske, Egipta, Španije, Estonke, USA, Finske, Francije, Anglije, Grčije, Madžarske, Iraka, Italije, Japonske, Letonske, Litve, Norveške, Nizozemske, Poljske, Romunije, Rusije, Švedske, Švice, Češko-slovaške in Jugoslavije. Med pogrebi so

bili tudi nekateri člani vladarskih rodbin. Pri pogrebu so sodelovala zastopstva vseh polkov turške vojske z zastavami. Pri glavni poslovitvi je igrala godba Chopinovo pogrebno koračnico. Pokojnikovo krsto so vozili na lafeti, obkroženo od generalov. Za lafeto so korakali pokojnikova sestra in člani vlade s prezidentom Izmetom Inenijem na čelu. Ogromne množice ljudi so tvorile nepregleden špalir in skoraj nobeno oko ni bilo suho. Poslednje počivališče je našel veliki prezident v marmornatem sarkofagu v Etnografskem muzeju v Ankari.

Odgoditev vprašanja kolonij

GOSPODARSKA POSVETOVANJA PIROVA V BERLINU. — ČAS ZA DOKONČNO VRNITEV NEMSKIH KOLONIJ NI NAJUGODNEJSI.

BERLIN, 22. novembra. Južnoafriški vojni minister Oswald Pirow je imel doslej več razgovorov z nemškimi državniki in gospodarstveniki in tudi z nemškim zunanjim ministrom von Ribbentropom. Kakor se zatrjuje, so se ti razgovori nanašali v prvi vrsti na gospodarske stike med Nemčijo in Južno Afriko. V tem oziru so bili tudi že sestavljeni določeni

načrti. Glede vprašanja kolonij je stvar težavnejša in sedanjí mednarodni položaj ni najprimernejši za končno načrtovanje tega problema. Kakor se zatrjuje, bo Nemčija akcijo za vrnitev njenih bivših kolonij za nekaj časa odgodila in počakala na ugodnejši položaj. Tu naglašajo, da se Nemčiji s kolonijami ne mudi.

Naselitev Židov v kolonijah

LONDON, 22. nov. Na seji parlamenta je Chamberlain izjavil, da je narejen načrt za naselitev nemških Židov v Tanganjiki. V tej bivši nemški koloniji je 59.000 akrov na razpolago za židovske emigrante. Podobno bi tudi koloniji Kenya in Nyassaland bili pripravljeni sprejeti židovske emigrante. V britanski Guyani v Ameriki pa je 10.000 kvadratnih milj (približna velikost Slovenije, op. ur.) popolnoma neobljudenega ozemlja. V debati, ki se je nato razvila, je govoril laburist Noel Baker ter dejal, da ne more priti do pomirjenja med Nemčijo in Anglijo, dokler ne bo rešeno židovsko vprašanje. Sir Samuel Hoare je poudarjal, da je židovski problem mednarodni problem.

LONDON, 22. nov. Več južnoameričkih držav se je izjavilo, da so pripravljene sprejeti nemške Žide. V Uruguaju je že včrten predlog, o katerem bo parlament razpravljati. Virgin Island, zahodnoindijski otoki v Karaibskem morju, ki pripadajo USA, bi tudi lahko služili kot pribežališče.

BRATISLAVA, 22. nov. Na Slovaškem bodo v kratkem izdali protizidovske zakone, ki bodo kopija nürnberskih zakonov. Z njimi bodo Židje popolnoma izločeni iz javnega življenja Slovaške.

arabskega in angleškega. Toda s tem načrtom je vzbudila pri Arabcih še večji odpor, a nezadovoljstvo tudi pri Židih. Vse to je vodilo do odkrite arabske vstaje in gverilske vojne, ki se vodi sedaj že dolge mesece med upornimi palestinskimi Arabci na eni in Angleži ter Židi na drugi strani. S tem je postala Palestina ognjišče večnega nemira, ki se doslej še ni polegel in se, kakor vse kaže, tudi še ne bo. Palestinski boji so terjali že ogromne človeške stvarne in moralne žrtve.

Anglija bi mogla s svojo vojsko čez

Obnovitev diplomatskih stikov med Anglijo in Vatikanom

LONDON, 22. novembra. »Daily Telegraph« poroča iz Rima, da je sklenjen med Vatikanom in Anglijo sporazum, po katerem se ustanovi v Londonu nunciatura Svete stolice. Nuncij postane monsignor William Godfrey, ravnatelj angleškega kolegija v Rimu. Imel bo položaj poslanika, ne bo pa član diplomatskega zbora. Ako je vest resnična, bo to prva obnovitev direktnih stikov med Vatikanom in Anglijo po zmagi reformacije.

NOVA KAZENSKA UREDBA V NEMČIJI

DUNAJ, 22. nov. (Avala.) DNB poroča: Na temelju uredbe, ki je bila izdana v Berlinu, bodo od sedaj naprej mogoče zaplenitve premoženja osebam in korporacijam, ki bodo obtožene protidržavnega ali protinarodnega delovanja. Odločitev bo izdal državni komisar. Odločitev pa, katere osebe oz. korporacije bodo prišle pod udar uredbe, pripada notranjemu ministru.

ZIDI ZAPUŠČAJO GDANSK.

GDANSK, 22. nov. Tukajšnji Židje naglo prodajajo svoje nepremičnine in se izseljujejo. Na prodaj je celo njihova sinagoga.

noč uveljaviti v mali Palestini svojo voljo in zatreti z brutalno silo ves arabski odpor, toda s tem bi si nakopala na vrat sovraštvo in odpor vesoljnega arabstva in muslimanstva. Mogla bi tudi prepustiti svoji usodi priseljenje Žide, toda s tem si ne bi nakopala samo sovraštva in odpora vesoljnega židovstva, ampak bi tudi prekršila dolžnost mandata, ki ga je prejela od Zveze narodov. Zato dalje okleva, a vprašanje je, kako dolgo ji bo to še mogoče? Končno se bo le morala odločiti: za Žide ali za Arabce.

Slovaki za Chvalkovskega

BRATISLAVA, 22. nov. (Avala.) Včeraj se je sestala slovaška vlada pod predsedstvom dr. Tisa in razpravljala o kandidaturi za predsednika države. Pri razgovorih v Pragi bosta slovaško stranko zastopala dr. Sokol in dr. Sidor. Ker ni s slovaške strani nasprotstva, računajo, da bo dr. Chvalkovsky sporazumno izvoljen za predsednika republike.

OBTOŽBA DR. BENEŠA IN DR. HODŽE

BRATISLAVA, 22. nov. »Slovaška pravda« poroča, da bo verjetno prav kmalu z uradne strani naperjena tožba proti bivšemu predsedniku dr. Benešu in bivšemu predsedniku vlade dr. Hodži. Obadva bodo obtožili, da sta v času krize odklonila ponudbe sosednjih držav in tako privedla do katastrofe. Po češko-slovaških zakonih je mogoče, da bo dr. Beneš obtožen zaradi veleizdaje.

TUDI ŠRAMEK SE JE VDAL

PRAGA, 22. nov. (Avala.) Moravsko krilo dr. Šramkove ljudske stranke se je odločilo, da pristopi k nacionalni uniji. Nova stranka ima sedaj v senatu in parlamentu 231 mandatov proti 115.

NI V JAVNEM IN DRŽAVNEM INTERESU

LONDON, 22. nov. Chamberlain je izjavil, da ni v javnem in državnem interesu, da pove, o čem je bilo govora med romunskim kraljem Karolom in angleškimi državniki ter prav tako, o čem se bo razpravljalo na pariški konferenci.

ZASKRBLJENOST V PARIZU

PARIZ, 22. nov. Levičarski listi so zaskrbljeni zaradi dejstva, da misli francoska vlada na konferenci s Chamberlainom in Halifaxom priznati generalu Francu pravico vojskujoče se stranke. Zunanji minister Bonnet je imel razgovore s španskim veleposlanikom, pri katerih je verjetno informiral republikansko vlado o prihodnjem koraku francoske vlade. NEREDI V FRANCOŠKIH TOVARNAH

PARIZ, 22. nov. V večjem številu francoskih tovarn so nastali neredi zaradi tega, ker delavci nočejo priznati podaljšanje delovnega časa.

IZPLAČEVANJE V FRANCJI

PARIZ, 21. nov. (Avala.) Finančni minister Reynaud je naročil podrejenim finančnim uradom, naj povzročijo v bodoče takojšnjo in popolno izplačilo vsega, kar kdo dolguje državnim dobaviteljem.

AKCIJA ZA SUEZ SE NADALJUJE

RIM, 21. nov. »Messaggero« prinaša članek, v katerem zahteva znižanje prevoznih taks skozi Suez. Zahteve utemeljuje s tem, da Italija zavzema drugo mesto in plača eno četrtino vseh taks, nima pa nikakih popustov.

SUSA NA CEYLONU.

COLOMBO, 22. novembra. Po vsem Ceylonu primanjkuje vode in so se zaradi tega kače ter druge živali pojavile v velikih množinah v mestih in vaseh.

Na shodu v Trbovljah bo v nedeljo govoril tudi minister za socialno politiko dr. Cvetkovič.

Notranji minister dr. Korošec je imel včeraj dva volivna shoda v Ribnici na Dolenjskem in v Dobropolju.

Dr. Stojadinović bo imel prihodnji shod v Bijeljini v Bosni. Zadnji shod bo imel v Ljubljani 8. decembra, na katerem bo govoril tudi notranji minister.

Volivni proglas JNS priobčuje včerajšnji »Jutranji list«. Prečital ga je na shodu v Sarajevu Boško Jevtić, ki je med drugim zahteval tudi moralno preosnovo Jugoslavije.

Zborovanje mariborskih socialistov bo jutri ob 7. uri v Gambrinovi dvorani. Govorila bosta gg. Petejan in dr. Reisman.

Kandidat SZO v ptujem okraju g. Jožef Lacko je prijavil od 23. do 27. nov. enajst volivnih shodov.

»Kdor bi z ant'semitizmom prišel na vas, ne bi dobil niti enega glasu,« je izjavil bivši minister JRZ dr. Kaludjerčić na shodu v Sarajevu.

Borza, Curiah, 22. novembra. Devize. Beograd 10, Pariz 11.625, London 20.77, New York 442.875, Milano 23.30, Berlin 177.37, Praga 15.15.

Italija in evropska politika

Italija je najmlajša velesila v Evropi. Ker je njen pomen za evropsko politično življenje zrasel šele v zadnjih desetletjih, razume evropsko vlogo Italije le malokdo v polni meri in povsem pravilno. Pozablja se tudi na osnovno načelo v britanski in italijanski politiki, ki je bilo naravnost tradicionalno vse do prihoda fašizma in ki ga tudi novi italijanski režim ni izpremenil. Po Mussolinijevem mnenju ni mogoče zgraditi harmoničnega soglasja med Anglijo in Italijo brez solidne medsebojne enakosti. Mussolini pa nikakor ni mogel prenesti, da bi bila Italija v mednarodnih odnosih pojmovana enostavno kot satelit Velike Britanije. Zato je takoj leta 1922-23 pokazal, da zna hoditi po svojih potih. — Mussolini je takoj od začetka spoznal tudi nevzdržnost Nemčije v njenem sramotnem položaju, ki je vanj zašla z mirovnimi pogodbami, in se je zato jasno zavedel potrebe po reviziji miru, ki mora priti prej ali slej. Zato se je udeležil Locarna, zato je šel v Društvo narodov in na razorožitvenih konferencah proti Franciji in njenim konservativnim težnjam. S tem je bilo posredno določeno tudi stališče Male Antante kot zavezničice Francije.

Italijanska politika je tu zasledovala lastne interese, kajti Francija, boječe in ozkostručno čuvajoča svoj položaj zmagovalca, jih je utesnjevala in skušala prečevati njih razmah. Mussolini je bil najstrastnejši proti vojaški hegemoniji Francije nad Evropo in ko ni mogel doseči, da bi se razorožila, je kot prvi začel s široko zasnovanim modernim oboroževanjem, zlasti v letalstvu. Pri tem je prerokoval že nezaupljivi in strmeči Evropi ob koncu dvajsetih let, da se Nemčija kmalu po prelomu tretjega desetletja vrne k moči in novemu preizkuševanju sil.

Za srednjo Evropo je prineslo to revizionistično stališče Italije njeno zblizanje z Madžarsko in fronto proti Mali Antanti, zlasti pa trenje z Jugoslavijo. — Francija — in z njo Mala antanta, posebno Češkoslovaška — je to sistematično in trdo delo Italije za doseženje enakosti z velesilami in za novo stabilnejše ravnotežje v Evropi podcenjevala in zamerjala. Tisk, ne le francoski, temveč ves mednarodni, ki se ne naziva zastoj samostojna velesila, je stalno gledal na to kot na vprašanje cenjenih kompenzacij, ki jih Francija prav lahko da, da bi pridobila Italijo zase proti svojemu edinemu resnemu nasprotniku — Nemčiji. Toda Francija niti te kompenzacije ni dala, za razliko od Anglije, ki je stalno stremela po izravnanju nasprotij in vzpostaviti ravnotežja, le s to razliko, da je hotela doseči stabilnost izključno s smerjo navzdol, to se pravi z razorožitvijo in mirnimi revizijami, medtem ko je Mussolini začel leta 1927 s silnim oboroževanjem in negovanjem polnega nacionalnega dinamizma. Nemčija je hodila za tem vzorom, t. j. nagnila se je k označevanju nacionalnega prebujenja Hitlerja. Celoten razvoj ter posledice tega preobrata so: Anglija se je z vztrajanjem na razorožitvi tolikanj oslabila, da je izgubila avtoriteto, Francijo z njeno zastavlo oborožitvijo so prehiteli, duhovno sorodni Nemčija in Italija sta se našli kljub precejšnjim stvarnim nasprotjem.

Pri tem razmerju velesil se je dotedanje ravnotežje porušilo, in versajsko stanje stvari ter zemljevid srednje Evrope sta bila spremenjena. Zdaj gre za to, ali se bo dinamizem še bolj razbohotil in šel naprej svojo pot v označeni smeri, ali pa se posreči, da se sedanjega umetnega, po sodbi vseh daljnovidnejših ljudi v Evropi nevzdržljivega ravnotežja zgradi novo in trajno, na realnih vrednotah in realnih razmerah temelječe ravnotežje. To pa je predvsem vprašanje zupanja, katerega med narodi tako zelo manjka, ki pa tako globoko navdaja vodilne državnike, kakor so že večkrat dokazala med Mussolinijem in Chamberlenom izmenjana pisma: v njih ta dva moža ne govorita samo o osebnih simpatijah, temveč tudi o skupnem delu na trajnem temelju za blagor vseh narodov. Vprašanje je zdaj, ali se spriči teh zgodovinskih izkušenj žene Mussolini za obvladanjem Sredozemskega morja in Afrike in ali hoče skupaj s Hitlerjem uničiti zapadni velesil v njihovih osnovnih, tatičnih državah. Doslej ni ničesar, kar

Novice

Na straži za vsak kos zemlje

ZNAČILEN GLAS Z GORENJSKE — VLOGA GORENJSKE V NAŠEM NARODNEM ŽIVLJENJU

Gorenjska, zlasti njen gornji del, je klin med dvema velesilama. Na obeh straneh sta državni, a ne narodni meji. Slovenci so na Gorenjskem kompaktno naseljeni, vendar je tudi ta zapadni del Slovenije ogrožen. Že izpred vojne poznamo znameniti most na Jadran, ki je vodil preko Koroške, Jesenic in skozi Bohinj v Trst. Potujočevanje je tudi že na Gorenjskem želo svoje sadove. Pred dvajsetimi leti, ko se je sesula v nič avstro-ogrska monarhija, je bilo konec tuje nadvlade vsaj v kulturnem pogledu. Nastanek mlade jugoslovanske države je rešil Gorenjsko pred direktnim potujočevanjem, ni pa rešil vseh vprašanj, ki so za zdrav narodni obstoj potrebna rešitve.

Temelj zdravega narodnega življenja je predvsem v dobrih življenjskih pogojih ljudstva. Kdor se počuti v svojem domu prijetno in najde v njem delo, kruh in streho, zraven pa ve, da je vsaj prilično poskrbljeno za njegovo bodočnost, za potomce itd., potem ta dom vzljubi. In če je tak dom v nevarnosti, ga tudi brani! Ni pa mogoče zahtevati od človeka, da bi branil nekaj, kar mu je morebiti tuje, sovražno, kar mu pomeni izkoriščanje in zapostavljanje. Tedaj je vsaj brezbržen. In brezbržnost Slovencev v hudih trenutkih narodove zgodovine se je večkrat pokazala v našo veliko škodo. Spricho dejstva, da naša narodna zavest ni vselej na potrebi višini, moramo tembolj pogledati resnici v oči in iztebiti vzroke malodušja. Prvo je lažje kot drugo. Resnica se že spozna in pokaže, prilike, ki urejajo naše življenje, pa niso tako naglo spremenljive.

Gorenjska je gorata pokrajina in ima malo polja. Ljudje se preživljajo le deloma s kmetijstvom. Živnoredja, lesna industrija, nekaj tujkega prometa (poletni letovišča, pozimi zimski sport). Brez in-

dustrije bi bila Gorenjska zelo pasivna, tako ji pa daje življenje zlasti železnica Kranjske industrijske družbe na Jesenicah, potem pa velika tekstilna industrija v Kranju in Trzinu poleg usnjarske in čevljarke industrije v istem kraju. Na Gorenjskem skoraj ni več kmečke družine, ki ne bi imela koga od svojih v kateri koli tovarni. Že samo slabo stanje kmetijstva žene ljudi v tovarne, razen mnogih drugih vzrokov. Zato je važno vedeti, kako naši ljudje v tej industriji žive, kako se jim godi na lastni zemlji, komu delajo in kaj imajo od tega.

Dasi je »Večernik« namenjen bolj vzhodnim slovenskim pokrajinam, ni napaka, da se tudi z Gorenjske oglasimo v njem. Tako se spoznavamo. Povsod gre za slovenskega človeka, ki mora biti budno na straži za vsak kos svoje zemlje. Ako Kitajci izgube toliko ljudi kakor je nas Slovencev in toliko zemlje, kolikor je mi premoremo, jim to ne dela pregla, nas je pa s tem že konec. Zato je potrebna postoterna opreznost. Vsak naš dom, vsak naš človek bi nam moral biti drag in važen. In naj bo na Štajerskem ali Kočevskem ali pa pod mogočnim Triglavom. Naposled smo vsi v enaki nevarnosti, a v različnih vsakodnevnih težavah. Ubogi viničar iz Haloz je gotovo bednejši kakor usnar v Trzinu, ki ima delo. Spet je pa na slabšem odpušeni jeseniški kovinar, ki ne ve kam s svojo družino v trdih zimskih dneh.

Gre za slovenskega delovnega človeka, na katerem sloni naša bodočnost, zdravje našega naroda. Ako bomo brezbržni do njegove usode, si hote in vede pomagamo v propast. Kajti prav na ramah najširših plasti sloni tudi zdrava narodna zavest in odpornost proti vsemu, kar lahko nakloni malim narodom sovražna doba.

Zadoščenje vojnim invalidom

NOVA UREDBA O VOJNIH INVALIDIH ODPRAVILA VSE KRIVICE. — 66.326 NOVIH OSEB BO SEDAJ PREJEMALO INVALIDNINO.

Znano je, da je invalidski zakon iz leta 1929 zelo površno rešil pereče invalidsko vprašanje. Mnogo ljudi, ki so žrtvovali svoje zdravje in življenjske sile domovini, je ostalo skoraj brez sredstev, ker so bili za delo nesposobni. Zato je bilo vprašanje vojnih invalidov življenjske važnosti, ker gre tu za prestiž naše države. Že skozi več let se ta problem rešuje, pa se nikdar ni rešil. Stotine vojnih žrtev je propadalo in šele nova uredba, ki je bila pravkar izdana, je vse te velike krivice popravila. Ta uredba popolnoma zaščiti pravice sedanjim prejemnikom invalidnine, daje pa velike možnosti uveljavljanja pravic ostalim invalidom in vojnim žrtvam, ki jim dosednji invalidski zakon ni priznal tega, kar jim gre. Po zakonu iz leta 1929 je uživalo invalidnino 18.809 osebnih invalidov in 52.928 družinskih članov, staršev in otrok živih in umrlih invalidov ter žen živih invalidov, skupno torej 71.737 oseb. Po novi uredbi pa bo uživalo invalidnino 29.414 vojnih invalidov in 105.520 družinskih članov, skupaj 138.063 oseb. Nova uredba o vojnih invalidih bo torej omogočila prejemanje invalidnine 66.326 novim osebam. Dočim so doslej invalidi in vojne žrtve prejemale letno 108.490.835 dinarjev, bo po novi uredbi ta znesek povišan

za 140.497.007 dinarjev na 243.987.842 dinarjev, kar je za vojne žrtve gotovo zelo lep uspeh. Z novo uredbi o vojnih invalidih bodo vse osebe, ki bi morale dobiti svojo zaščito za zasluge in žrtve naši državi, dobile to zaščito s 1. aprilom 1939. Po tej uredbi naj se prijavijo tudi vse one osebe, ki so bile doslej iz kakršnih koli razlogov s svojo prošnjo za podporo zavrnjene.

Letošnje božične počitnice

Lani so bile božične počitnice na naših šolah močno skrajšane in naša šolska mladina je imela malo možnosti za udeleževanje v zimskem sportu in posebno v smučanju, ki je po vsej pravici postalo pri nas najbolj priljubljena sportna panoga. Seveda je bil s tem prikrajšan tudi naš zimski tujski promet ter so bile v številnih naših zimskosportnih postojankah rezervacije iz tega razloga odpovedane. Zato so naša sportna mladina in naši tujkoprometni krogi že ponovno izrazili željo, da bi se božične počitnice na naših šolah primerno podaljšale ter da bi se na ta način naši mladini nudila možnost za intenzivnejše udeleževanje v zdravem zimskem sportu, obenem pa bi se našim zimskim turističnim krajem

bi dalo slutiti, da ima ta mož neverjetnega notranjega razvoja, proniklega mišljenja in presenečajočega obvladovanja samega sebe take namene. Mussolini je nastopal vedno kot vojni, oz. mirovni oškodovanec, ki je sodeloval z Anglijo, če je imela razumevanje za njegov program in se je razšel z njo samo zato, ker ga je nerazumevanje Francije in pa — v abesinski aferi — tako imenovane mlade, t. j. edenovske Anglije prisililo k spreminitvi njegovih metod. Tradicionalna britanska politika, ki jo uteleša Chamberlain, je bila vedno sposobna, sodelovati in izhajati z Mussolinijem. Bila mu je celo vzor, kakor je še nedavno dejal angleškemu veleposlaniku z besedami: »Anglijo ljubim«. Ne, on ni tip dik-mika za vsako ceno. Ali je to mogoče Hitler? Čeprav je njegov duh v osnovi

intuitiven, ni znal doslej nihče boljše kakor on spoznati meja možnega in dosegljivega ter ostati v njih. Prav on je podaril pomen narodov in njihovih sfer ter postavil ideal harmonije narodov, ki jo priporoča tudi podonavskim državam in zahteva zato od Madžarov in Poljakov, naj bodo zadovoljni s sedanjim stanjem. Zato ni izključeno, da se angleškim, italijanskim in nemškim državnikom posreči doseči končni sporazum.

Članek »Zakaj ne pride svet do trajnega miru«, v katerem je govora o vprašanju nemških kolonij, in ki je bil objavljen v petkovi številki »Večernika«, je bil posnet in celo ublažen po uvodniku »Prava ludo«, glasilu češkoslovaške socialno-demokratske stranke, z dne 5. t. m.

Proti
slabemu vonju iz ust:

zobna pasta
Chlorodont

omogočila močnejša zimska sezona, ki je velikega pomena za naše gospodarstvo. V tem smislu sta tudi Tujkoprometni zvezi »Putnik« v Ljubljani in Mariboru pri pristojnih prosvetnih oblastvih podvzeli potrebne korake, da bi se ugodilo tej splošni želji in potrebi v interesu našega narodnega smučarskega sporta in v korist našega zimskega tujkega prometa. Prepričani smo, da bodo merodajni činitelji s pravilnim razumevanjem obravnavali vprašanje letošnjih božičnih počitnic na naših šolah.

o. Predsednik apelacijskega sodišča dr. Golia Vladimir bo do 2. decembra službeno odsoten in dotlej ne bo sprejemal strank.

o. Slovenska univerza se izpopolnjuje. V Ljubljani so začeli graditi Zavod za strojništvo in Hidrodinamični laboratorij. Stroški za obe zgradbi znašajo nekaj nad 9 milijonov dinarjev.

o. Nova cesta med Strigovo in Ljutomerom. Ker je bila pred leti Strigova priključena k Ljutomerskemu okraju, je bilo treba poskrbeti tudi za gospodarsko zvezo tega kraja. Pozneje se je ves ta del Medmura z vsemi upravnimi posli priključil k Ljutomeru in s tem tudi k dravski banovini. Letos bodo dovršena cestna dela, in 4. decembra bo cesta odprta. S to komunikacijo bodo vsi kraji ob cesti mnogo pridobili, zlasti pa sam Ljutomer in Strigova.

o. Ubožno zavetišče v Jesenicah. Mestna občina v Jesenicah je pričela z gradnjo modernega ubožnega zavetišča, kjer bo 24 sob s 50 posteljami. Gradnja in oprema bo veljala okoli poldrug milijon dinarjev.

o. Stinavka in parkijevka se tudi na Dolenjskem zelo naglo širi. Okužene hleve so zastražili orožniki. Vsi živinski sejmi so prepovedani.

o. Maskiran razbojnik je v gozdu med Hrastnikom in Moravčami napadel posestnika Simona Sinka, ki se je vračal s sejma. Ropar mu je vzel 1000 dinarjev in srebrno uro.

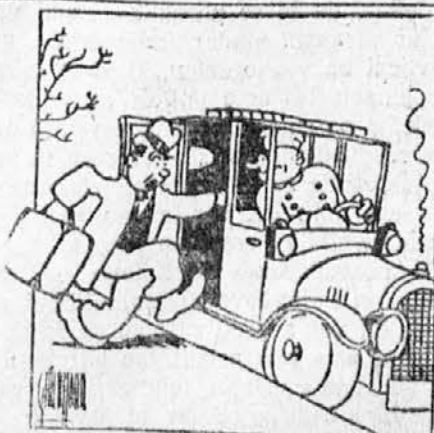
c. Pogreb Korošec Elizabete, zasebnice, stare 90 let, matere ravnatelja Mestne hranilnice celjske in stolnega mežnarja, bo danes ob 16. na okoliško pokopališče.

c. V bolnišnico sta bila prepeljana rudar v p. Lekš Jože iz Zabukovce, ki si je pri padcu zlomil nogo in zidarjev otrok Mihek Viktor iz Rečice, ki ga je pri podiranju oplazilo telo po vsem telesu.

p. Konji so se splašili. Ko se je Tušek Marija iz Zg. Pristave, Sv. Vid pri Ptuj, vračala z vozom domov, so se konji ob prihodu vlaka preplašili. Marija je padla z voza; s težkimi poškodbami je bila prepeljana v tukajšnje bolnišnico.

p. Danes je v »Mestnem gledališču« predstava »Matiček se ženi«.

n. Zadnji gardist črnogorskega kralja Nikole je te dni nenadoma umrl v nekem novosadskem hotelu. Vasilije Ušumrić je bil dolgo vrsto let v službi črnogorskega kralja, ki je tega svojega gardista zelo cenil.

»Hitro v pristanišče k parniku za Ameriko! Plačam dvojno pristojbino!«
»Razumem, gospod blagajnik!«

Maribor

Pred proslavo 1. decembra

SPONTANA MANIFESTACIJA BO 1. DECEMBRA OB POL 12. URI NA GLAVNEM TRGU. — ZVEČER VOJAŠKI OBHOD PO MESTU IN SVEČANA RAZSVETLJAVNA HIŠ.

Ob 20. obletnici osvobojenja se pripravljajo v naših mestih veličastne manifestacije. V tem tudi Maribor noče zaostati. Mestni župan g. dr. Juvan je sklical sestanek vseh mariborskih kulturnih, narodnoobrambnih in gospodarskih ustanov in korporacij zaradi skupne proslave 1. decembra. Če nikdar, mora sedaj ob 20. letnici veljati parola: v obmejnem Mariboru bomo vsi brez razlike prepričanja proslavljali dan zedinjenja. Sestanka so se udeležili zastopniki vseh tukajšnjih društev, razen teh pa še oba okrajna načelnika dr. Šiška in Ajlec, zastopnik vojske podpolkovnik Maslač in predstojnik mestne policije dr. Trstenjak. Z velikim odobravanjem je bil sprejet predlog upokojenja g. Franca Zajca, po katerem naj bi se vsa proslava vršila podnevu in naj bi se simbolično prikazalo vkorakanje naših čet v obmejni Maribor. Ta predlog je bil z navdušenjem sprejet. Proslava bo 1. decembra ob pol 12. uri, ko bo končano bogoslužje in vojaški mimohod na Trgu

svobode.

Pri tej manifestaciji bodo sodelovala vsa mariborska društva brez izjeme in naše meščanstvo. Društva bodo z godbami in prapori četrt ure pred proslavo prikoralaka na Glavni trg. Točno ob pol 12. bo prikoralaka četa vojaštva in tako simbolično prikazala osvobojenje Maribora. Takoj nato bo pričetek manifestacije po običajnem sporedu. Trobentač zatrobi mirno, pevci zapoje slovensko himno, vojaška godba, nagovor župana, državna himna in razhod. Pri tej proslavi bodo mogle sodelovati vse mariborske šole, kar bi zvečer ne bilo mogoče. Zvečer 1. decembra bo vojaški obhod po mestu brez sodelovanja občinstva. Ob tej priliki bodo hišni posestniki svečano razsvetlili vsa okna v mestu. Mestna občina bo razkošno razsvetlila magistrat, mariborski grad in vse mariborske šole. Razsvetlitev traja 1. decembra od 19. do 21. ure. Tako bo tudi Maribor spontano manifestiral ob 20. obletnici našega osvobojenja.

Koncerti in njihov obisk

Eno najbolj perečih vprašanj v mariborskem glasbeno-kulturnem življenju je obisk koncertov. Ko bi se samo odstotek mariborskega občinstva zavedal moralne soodgovornosti za glasbene prireditve, bi se nikdar ne moglo zgoditi, da bi prazne stene koncertnih dvoran grozeče zijale nastopajočim umetnikom nasproti. Vsa naša duševna revščina se kaže v nezasedenih koncertnih dvoranih. Koliko žrtve s strani umetnikov in s strani prirediteljev so potrebne, da privabiš, tako rekoč privlečeš občinstvo na koncert!

Slišijo se izgovori: »Preveč prireditve je, ne zmoremo, premalo reklame« itd. Pribiti pa se mora, da slišimo take in enake izgovore samo od onih, ki se hočejo otresti vsakega kulturnega davka in jih le prav redko ali sploh ne vidimo v koncertni dvorani. Razumljivo, da oni, ki sedi udobno doma, v kavarni ali kinu itd., ne občuti groze, ki prevzema nastopajoče umetnike pri pogledu na prazne dvorane! Na žalost ni tu posređi materialne vprašanje, kajti med tisoči in tisoči mariborskega občinstva bi se jih že našlo 500, ki zmorejo vsaj 10 din za sedež! Le malomarnost in nerazumevanje je vzrok tega nekulturnega in nesimpatičnega pojava narodnega Maribora.

Naši domači umetniki se s strani koncertnega biroja Glasbene Matice in ostalih glasbenih društev odklanjajo. Zakaj? Ker nihče več nima zaupanja v uspeh obiska koncerta. Kdo naj nosi ev. deficit? Koncertna publika je vedno ista: uradništvo, učiteljstvo in maloštevilni

predstavniki prostih poklicev. Kje ostaja občinstvo iz krogov odvetnikov, zdravnikov, trgovcev, industrijcev, dobro situiranih obrtnikov in ne nazadnje častnikov ter ostalih?

Odkar se je mariborskemu kulturnemu življenju odvzela edina možnost, zmanjšati že itak ogromne režije koncertov na minimum s tem, da se je zasedla dosežanja kazinska dvorana s knjigami Študijske knjižnice, je položaj kulturnih prirediteljev Maribora skoraj brezupen. Dejstvo je, da sedanja Sokolska dvorana nprti prirediteljem pri slabem obisku deficit, pri srednjem požrejo vse režije in le popolnoma zasedena dvorana milostno prepušča tudi umetnikom prirediteljem majhen prispevek.

Res je, da je pri nas Slovencih kulturni davek zelo velik, ali če pomislimo, da je prav kultura oni činitelj, ki vsak narod plemeniti, ga dviga in oblikuje njegovo duševno obzorje nad povprečno raven vsakdanjega človeka, potem se moramo zavedati, da prav mi Slovenci ne smemo zamuditi nobene prilike, storiti vse in četudi je zvezano z žrtvami, da v tem pogledu storimo vso svojo moralno dolžnost.

Zdravimo se! Ne samo sedanosti, predvsem tudi bodočnosti je glasbena kultura ogledalo vsakega naroda! To zadnje sredstvo, apel na javnost, naj reši, kar se še rešiti da!

m. Članek »Za priključitev Krčevine k mestu«, ki smo ga objavili v sobotni šte-

vilki »Večernika«, je znova sprožil to vprašanje. K članku pripominjamo, da nikakor ne predstavlja stališča redakcije. Članek je napisal g. Josip Rajšp ter ga tudi podpisal s polnim imenom. Pri metiranju pa je ime pomotoma izostalo.

m. Mestni proračun 1939-40. Mestno knjigovodstvo je pravkar izdelalo osnutek mestnega proračuna za 1939-40, ki bo po odobritvi mestnega proračunskega odbora razgrnjen javnosti na vpogled.

m. Naivečni zvon v Mariboru. Račka zvonolivarna je ulila nov zvon za frančiškansko cerkev v Mariboru. To bo največji mariborski zvon in tehta okoli 5700 kg. Glas je podoben glasu največjega zvona zagrebške katedrale.

m. Tegetthoffova pisma v Mariboru. Te dni so v mestni blagajni odkrili originalna pisma slavnega admirala Tegetthoffa, ki so bila namenjena za vzidanje v njegov spomenik.

m. Prepoved zahajanja v krčme. Okrajno sodišče je prepovedalo Domadeniku Karolu, rojenemu 6. okt. 1893 v Framu, stanujočemu v Dogašah, zahajati v krčme za dobo 1 leta, to je do 30. nov. 1939. Po § 268 k. z. se kaznuje vsakdo, ki ve za razglašeno prepoved, pa vendarle postreže taki osebi z opojilom.

m. Dijaški kuhinji v Mariboru je izročil 200 din g. Gasparin Filip, profesor v p., ki jih je dobil v pravdni zadevi proti gđc. Frančiški Vavpotič. Prijatelju revnega dijaštva izreka odbor najlepšo zahvalo.

m. Velik šopek zrelih rdečih jagod je prinesla danes v naše uredništvo naročnica »Večernika« ga. Marija Janžekovič iz Studencev, Dr. Krekova št. 27 a. Na svojem vrtu jih je že včeraj nabrala četrta litra, in če bo toplo vreme še nekaj časa ostalo, jih bo dozorelo še za kakega četrta litra. Zanimivo je, da jim niti nedavna slana ni prav nič škodovala. Poleg jagod je gospa prinesla tudi cvetje, ki ga je na njenem vrtu še vedno prav mnogo.

m. Denar zapil in prijavil tatvino. Rudolf M. iz Maribora je dobil pooblastilo, da pobira za Rdeči križ in pevsko društvo »Zarja« na Pobrežju članarino in prispevke. Zbral je okoli 1200 dinarjev in denar zapravil v mariborskih gostilnah. Ko je ves denar zapil, je prijavil policiji, da mu je nekdo ukradel aktovko z denarjem in bloki, kar pa se je izkazalo za neresnično.

m. Težka motociklistova nesreča. Na cesti blizu Tolstega vrha pri Guštanju je trgovec Simon Brezovnik iz Šmartnega pri Slovenjgradcu z motociklom zavozil v neki avtomobil in tako nesrečno padel, da si je dvakrat zlomil levo roko in enkrat levo nogo. Hudo poškodovanega trgovca so prepeljali v bolnišnico.

m. Huda kolesarjeva nesreča. Na Pobreški cesti je snoči zavozil mehanikarski vajenec Stanko Toplak s Teznega pred Greifovo usnjarno s kolesom v cestni kanal in nezavesten obležal. Poklicali so reševalce, ki so nevarno ranjenega kolesarja prepeljali v tuk. bolnišnico.

m. Sreča v nesreči. Avtopodjetnik Ivan Krajnc se je peljal z družbo na izlet. Na cesti pri Sv. Lenartu je naletel na debelo deblo, ki je ležalo preko ceste. K sreči je avtomobil še pravočasno ustavil. Orožniki so uvedli preiskavo.

m. Izgubljeno. Šofer avtoprevoznika Jereba iz Smetanove ulice je prijavil policiji, da je na cesti med Vojnikom in Mariborom izgubil rezervno avtomobilsko kolo, vredno 1500 dinarjev. Trgovec Alojz Podlesnik iz Badlove ulice je izgubil nekje v Jurčičevi ulici 50 kovancev po 10 dinarjev.

m. Zopet perilo. Stražnikovi vdovi Mariji Hlede je nekdo iz Gosposvetske ceste 12 ukradel nekaj perila in 6 novih brisač.

m. Stotak in zlat prstan. Služkinja Marija Krumpak iz Vetrinske ulice je prijavila, da ji je nekdo ukradel stodinarski bankovec, skladiščnik Jožef Puc s Teznega pa, da mu je ukraden zlat poročni prstan.

m. Nevaren potepuh je 80letni starček Valentin Prevolshek iz Majšperka, ki ga je policija včeraj v Mariboru aretirala. Zaradi splošnega suma so starčka izročili v policijske zapore.

m. Ukradeno kolo. Železniškemu mehaniku Lenardu Nipiču je nekdo iz veže v Vetrinski ulici 24 ukradel kolo znamke »Styria« z evidenčno številko 126871.

m. Čigav je motocikl? Pred gostilno »Pri grozdu« na Aleksandrovi cesti je včeraj popoldne neznan moški pustil motorno kolo »Standard«, registrirano s številko 736 z naročilom, da se takoj vrne. Ker moža ni bilo nazaj, so zadevo o motociklu prijavili policiji, ki išče pravega lastnika.

m. Kolesar pod avtomobilom. V Studencih je neki osebni avtomobil povozil kolesarja Mihaela Zavca, pekovskega pomočnika iz Studencev. Zavec je dobil tako hude poškodbe, da so ga morali prepeljati v bolnišnico.

m. Kako je dobil poškodbe? Na poti blizu Lahoncev so našli posestnika Andreja Ivančiča nezvestnega. Poklicani zdravnik je ugotovil prelom lobanje.

* Budilke 39.— din pri M. Ilgerjevem sinu, juvelirju, Gosposka 15. Prodaja tudi na obroke brez povišanja cen.

* Koncert Nade Brankovičeve bo danes zvečer v Sokolski dvorani (Union). Predprodaja vstopnic pri »Putniku«.

Kino

Union kino. Do vključno srede vesela dunajska komedija »Njena velika maturo« z Gusti Huber, Hans Moser.

* Grajski kino. Danes »Beg iz trdnjave« (Špijon št. 33). Dolores del Rio, Peter Sorre.

Mariborsko gledališče

Torek, ob 20.: »Prevara«. Red C.

Sreda: Zaprt.

Četrtek, ob 20.: »Boccaccio«. Red B.

Kultura

Koncert učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič«

Lepota, še živijo tvoji duhovni! Sredi razburkane sedanosti, v dobi topov, tankov, bomb in strupenih plinov, v dobi brutalnega nasilja močnejšega nad šibkejšim, v dobi splošne zmede, v tej dobi, ko se ves svet krči v težki nervozi, žive ljudje, ki so posvečeni lepoti, njeni najsubtilnejši emanaciji: pesmi človeškega grla. To so učitelji, ki potujejo čez hribe in doline, da bi se zbrali k skupni vaji, nikdar utrujeni, nikdar nejevoljni, pripravljeni na vsako žrtv, ki jo terjajo njihovi nameni. Mi smo jim za to hvaležni! Hvaležni pa smo jim predvsem zato, ker goje resnično umetnost, ker nam ne servirajo pesmic za filistrska omizja, ampak od vsega dobrega, kar imamo, najboljše. Kot bojovníki za resnično lepoto.

Če abstrahiramo Gerbčeve »Otroci molijo« in Lajovčeve »Zlato v blatni vasi«, je bil ves spored zgrajen na folklori. Toda to niso bile primitivne harmonizacije narodnih pesmi, temveč prave umetniška dela, zgrajena na prvinah narodne glasbe, povezanih in transformiranih v višje estetske oblike sodobne glasbene umetnosti, toda vedno v skladu z

latentnimi vrednotami prvobitnega narodnega in regionalnega značaja: umetniška dela, ki predstavljajo sintezo narodne umetnosti z individualnim doživetjem umetnika ustvarjalca. To velja za vse Adamičeve obdelave tega sporeda (»Svatovske pesmi«, »Narodna«, »Godci«, »Bog je ustvaril zemljico«, »Vse mine«, »Tički lepo pojo«, Osterčeva »Tri belokranjske«, nad vsemi pa za Iv. Matetiča-Ronjgova »Čače moj« in »Roženice«). Ti dve skladbi — zlasti pa »Čače moj« — predstavljata vrhunec vseh možnosti v kompoziciji a capella. V pesmi »Čače moj« uporablja Matetič celo rafinirano orkestralno paleto, ne da bi to le za hip škodovalo strogemu slogu a capella. Da, še živijo duhovne lepote!

Je omenjena Gerbčeva »Otroci molijo« je globoko občuteno delo z vsemi odlikami vokalnega sloga. Lajovic pa je skomponiral svoje »Zlato v blatni vasi« v orkestralnem, vokalnem prav nič podobnem slogu, kar se pri izvedbi mora maščevati. To so poslušalci gotovo opazili.

O izvedbi sporeda bi mogli še reči, da

smo imeli mestoma vtis, da je bilo premalo skupnih vaj in da bi mogel zbor pod ugodnejšimi pogoji dela nuditi še mnogo, mnogo več. Priznati pa moramo, da so bile najtežje in najlepše skladbe izvedene najboljše, posebno posrečeno pa »Čače moj«, skladba, ki jo je doslej malo kateri zbor izvedel tako dobro.

Hvala vam vsem, ki delate v tem zboru, in vsem, ki mu pomagate! L. N.

Primorska banovina

Uprava primorske banovine v Splitu je izdala obsežno delo »Upravno, sudsko i crkveno razdeljenje i imenik prebivališta Primorske banovine«, ki nam nudi zanimivo statistično gradivo. Celokupna površina te banovine meri 19.613 km² ali 7.98% površine kraljevine Jugoslavije. Razdeljena je na 21 okrajev, 101 občino, od teh 4 mestne, 1.664 vasi in selišč in ima 151.459 stanovanijskih hiš ter 155.909 družin. Štev. prebivalstva znaša 901.609 (po statistiki iz l. 1931.). Od tega je rimskih katoličanov 76.8%, pravoslavnih 15.35%, muslimanov pa 7.69%. Po narodnosti živi v banovini 755.000 Hrvatov, 138.000 Srbov, 1580 Italijanov in nekaj drugih narodnosti, predvsem Slovencev. Na kvadratnem kilometru živi v celotni banovini 46 ljudi, najmanj samo 24, v prozorskem in konjiškem, največ, 81, v

šibeniškem okraju. Strahotno porazna pa je statistika pismenosti. V celi banovini je nad 56% nepismenih, največ, 85.6%, jih je v prozorskem, najmanj pa v split-jih je v prozorskem, najmanj pa v split-skem, toda toda tudi tu še vedno nad 20%. Razen statistike so v knjigi tudi vsi drugi podatki o upravi, cerkvi, šolstvu, trgovini, industriji, obrtu itd. Naroči se lahko pri Statističnem uradu v Zagrebu in stane broširana 50, vezana 65 din. r.

k Mednarodni plesni festival v New Yorku. Po Novem letu bo v New Yorku mednarodni plesni festival, na katerem bodo zastopane USA, Jugoslavija, Norveška, Francija, Anglija, Španija, Irska, Poljska, Rusija in razne države Južne Amerike. Plesi bodo izbrani iz folklorne Jugoslavije bo zastopala hrvatska plesalka Vera Milčinović-Tašamira s skupino jugoslovanskih ameriških plesalk.

k Turneja frankfurtske opere po Balkanu. Nemška opera iz Frankfurta bo gostovala spomladi z Wagnerjevimi »Priglasenostmi Nibelungov« v Atenah, Sofiji, Bukaresti in Beogradu.

k Hrvati v tujih kulturah. Dr. Ivan Esih je izdal v Zagrebu brošuro »Što su Hrvati dali stranim kulturama i čovječanstvu«, v kateri opisuje vse velike Hrvate, ki so delovali pri tujih narodih. Ali ne bi nujno potrebovali tako delo tudi Slovenci?

Gospodarstvo

Gospodarske potrebe Dravske doline

Iz gospodarskih in tujskoprometnih krogov Dravograda in okolice prihajajo številne pritožbe glede občutnega nedostatka tamošnjih telefonskih priključkov. Pošta v Dravogradu razpolaga samo z eno telefonsko linijo preko postaj Dravske doline do Maribora in še ta linija je v pomanjkljivem stanju. Iz Črne do Maribora pelje dobra telefonska proga, kipa ne gre preko Dravograda, ravno tako tudi telefonska linija od Meže do Celja ne dosega Dravograda. Če bi se ti progi podaljšali in zvezali z Dravogradom, kar bi sprlo neznatnih razdalj gotovo ne bi zahtevalo pretiranih izdatkov, bi bili sedanji nedostaki v telefonskem prometu z Dravogradom v celoti odstranjeni. — Dravograd ima kot sedež okrajnega načelnstva in kot sedež vojaških, orožniških, carinskih in finančnih obmejnih oblastev izredno veliko število važnih telefonskih naročnikov. Razen tega se nahaja v Dravogradu velika rafinerija in je tudi lesna trgovina močno razvita, tako da predstavlja zboljšanje telefonskega prometa izredno važno gospodarsko potrebo tega našega obmejnega predela. — Zboljšanje telefonskih zvez v Dravogradu pa

zahtevajo tudi tamošnje tujskoprometne prilike. Posebno s priključitvijo Avstrije k Nemčiji je Dravograd v veliki meri pridobil na pomenu kot važna vstopna in prehodna postojanka za naš tujski promet. Sam Dravograd z okolico je sprlo svojih pokrajinskih in klimatičnih prednosti iz leta v leto bolj priljubljen turistični kraj, ki ga radi obiskujejo tudi inozemski turisti posebno iz sosednjih predelov Nemčije. Tudi v svojstvu kot tranzitni postojanki in kot turističnemu kraju so Dravogradu neobhodno potrebne dobre telefonske zveze, ki predstavljajo pogoj za razvoj sodobnega tujskega prometa. Zato je Tujskoprometna Zveza »Putnik« v Mariboru skupno s prizadejimi krajevnimi gospodarskimi in tujskoprometnimi krogi podvzela akcijo, da se na pristojnih mestih posveti vsa pozornost perečemu vprašanju zboljšanja telefonskih priključkov v Dravogradu. Direkcija pošte, brzojava in telefona v Ljubljani bo gotovo tudi v tem slučaju pokazala pravilno razumevanje za nujne gospodarske in tujskoprometne potrebe našega obmejnega ozemlja.

Borzna poročila

Devize. Ljubljana. Amsterdam 2398.16—2412.76, Berlin 1766.02—1779.90, Bruselj 745.95—751.01, Curih 996.45—1003.52, London 207.06—209.12, New York 4383.50—4419.82, Pariz 115.67—117.11, Praga 150.93—152.04, Trst 231.45—234.53.

Efekt. Zagreb. Drž. papirji: vojna škoda 463—465, 4% sev. agrarji 59 bl., 4% agrarji 59—60, 6% dalm. agrarji 86—88, 6% begl. obv. 89—90, 7% stab. pos. 97 bl., 7% Blair 90—91.90, 8% Blair 93.50—96. Delnice: Narodna banka 7350 d., PAB 220—225, Trbovlje 181—185.

g. Revizija uredbe o cestnih fondih. Ker dohodki državnega cestnega fonda ne bodo dosegli one višine, ki je bila predvidena, predlaga Jugoslov. društvo za ceste revizijo uredbe o cestnih fondih. Predložen je že načrt.

g. Stajerska jabolka imajo letos precej čvrsto ceno in je ponekod za 50% višja nego lani. Veliko zanimanje za naša jabolka kaže zlasti Nemčija.

g. Uvoznikom kontroliranih predmetov. Narodna banka opozarja vse uvoznike kontroli podvrženih predmetov, da si pred naročilom takega blaga pridobe od Narodne banke potrebna pooblastila za uvoz in plačevanje.

Sport

Reorganizacija plavalnega prvenstva

V Zagrebu se je vršil občni zbor JPS, ki se je v glavnem bavil s spremembami v državnem prvenstvu. Občni zbor je v načelu sprejel predlog g. Macanovića, da se z nekaterimi izpremembami uvede lišgaški sistem. Po novem načrtu se bo prvenstvo delilo v 4 skupine: 1. nacionalna liga, 2. juniorsko prvenstvo, 3. prvenstvo poedincev, 4. pokrajinsko prvenstvo. V poedincev, 4. pokrajinsko prvenstvo. V ligi bodo 4 najmočnejši klubi, ki med seboj tekmujejo po sistemu na točke, zmagovalci po točkah postane državni prvak. Pokrajinsko prvenstvo je razdeljeno v 3 zone: vzhodno (donavska ban. in Beograd), zapadno (dravska in savska ban.) ter primorsko (Primorje in Dalmacija). Pokrajinski prvaki tekmujejo za vstop v državno ligo. Za prvenstvo poedincev bodo lahko tekmovali samo oni

plavalci, ki so dosegli predpisane najboljše rezultate na poedinih progah. Smatralo se bo za podlago pri sestavi reprezentance, stroške pa bo krila zveza. Prireditelj juniorskega prvenstva je prepričan »Jadranu« v Hercegovnem.

Za gornje izpremembe vlada v krogih plavalnih sportnikov veliko zanimanje ter se nadejajo, da se bodo pozitivni uspehi reorganizacije kmalu pokazali.

V ZEMUNU NI PRIŠLO DO FUZIJE KLUBOV

V Zemunu se je vršil občni zbor Spar-te, na katerem je opozicija nastopila proti nameravani fuziji z Zaškom ter je zmagala v razmerju 36:31 glasovom. Občni zbor ni sprejel ostavke uprave kluba, temveč bo 4. dec. ponovni občni zbor,

kjer naj bi se rešilo vprašanje fuzije vseh treh zemunskih klubov.

SEVERNI POKAL RAZBIT?

V soboto se je odigrala druga tekma za severni pokal, v kateri je subotički SAND porazil NAK iz Novega Sada s 3:1. Med zastopniki sodelujočih klubov pa je sedaj prišlo do spora, ker so nekateri hoteli pritegniti še nekaj klubov v konkurenco. Radi tega se je, kakor izgleda, to tekmovanje razbilo.

PRVENSTVO V TUJINI

Češkoslovaško prvenstvo. Slavija: Šleska Ostrava 4:2, Sparta:Plzen 2:2, Liben:Viktoria Žižkov 5:3, Zidenice: Baťa 4:1, Pardubice:Kladno 4:1, Nachod: Bratislava 3:2.

Prvenstvo v Ostmarki. Rapid:Sportklub (Gradec) 6:2, Wacker:Amateure (Steyr) 7:0, Admira:Austria 2:1, Vienna: Wacker (Wr. Neustadt) 3:0 in Sportklub (Dunaj):Austro Fiat 3:1.

Madžarsko prvenstvo. Hungaria:Ujpest 6:1, Ferencvaros:Bocskay 5:1, Szeged:Kispest 2:0, Zuglo:Nemzeti 1:1, Szolnog:Budafoi 2:1, Taxi:Phöbus 3:3, Elektromos:Salgo 4:0.

»ODPRTI« TURNIRJI V TENISU

Ker je sedaj definitivno, da je Budgešel med profesionalce, se v mednarodnih teniških krogih mnogo govori o »odprtih« teniških turnirjih, h katerim bi imeli dostop amaterji in profesionali. Radi tega ni izključeno, da bo to stališče prodrlo tudi na občnem zboru Mednarodne teniške zveze. Pierre Gillou, dolgoletni predsednik Francoske teniške zveze, sicer odklanja »cirkuske« teniške dvoboje (Tilden, Vines, Perry, Budge), pravi pa, da bo pod današnjimi prilikami mogoče in potrebno, da se prejšnje stališče malo izpremeni, ker bodo sčasoma vsi boljši amaterji odšli med profesionalce.

ANGLEŽI IN IRCI NA KONTINENTU

Kolikor je doslej znano, bo angleška reprezentanca odigrala prihodnje leto na Kontinentu tri tekme. 7. maja bo igrala v Varšavi proti Poljakom, sledeči dve nedelji pa proti Madžarom v Budimpešti in proti Jugoslovanom v Beogradu. Budimpeščanci pa bodo imeli priliko, videti tudi irsko reprezentanco, ki bo 7. maja nastopila proti Madžarom.

s. Meddržavna tekma drugili garnitur Italije in Švice, odigrana v Luganu, se je končala z 0:0.

s. Zagrebški HAŠK se pogaja s Ferencvarosom radi odigranja nog. tekme dne 18. dec. v Zagrebu.

s. Finalna tekmovanja za prvenstvo države v table-tenisu se bodo vršila prihodnjo nedeljo v Zagrebu, sodelovali bodo klubi iz cele države.

s. Nov svetovni rekord v hrbtnem plavanju na 100 m je postavila v Haagu Nizozemka van Feggelen z 1:13; na ta način je svetovni rekord na tej progi tekmo 8 dni dvakrat izboljšala.

Šah

Velemojstrski turnir »Avro«

V Bredi je bilo odigrano 10. kolo, po katerem je postala situacija spet nekoliko nepregledna zavoljo več prekinjenih partij. Med dr. Aliehinom in dr. Euweom se je razvila zelo živahna igra, v kateri sta si oba nasprotnika prizadevala, priti do odločilne premoči, ki se je nagibala zdaj na to zdaj na drugo stran. Po dramatičnih zapletljajih se je partija naposled razblinila v prijateljski remis. Prav tako miroljubno je končala partija Keres-Flohr, ko si je Keres zaman prizadeval, odločiti nekoliko boljšo končnico v svoj prid. Nadvse napeta je bila bitka med Capablancu in Fineom, kar je stopnjevala še časovna stiska, v katero sta zašla oba velemojstra. Tu se je boljše znašel Fine, ki je v 4 minutah napravil 19 tako dobrih potez, da je prednost Capablance splahnela ter je bila partija prekinjena v remis stanju. Ostro sta se spopadla tudi Reshewsky in Botvinnik, ki sta oba zaigrala na zmago. Prekinjena partija pa menda ne bo dala več ko remis.

Stanje po 10. kolu: Fine 6 (2), Keres 6 (1), Botvinnik 4½ (2), Capablanca 4½ (1), dr. Aliehin 4½, Reshewsky 4 (2), dr. Euwe 3½ in Flohr 3.

Partije z »Avro« turnirja

Grünfeldova obramba.

(8. kolo v Utrechtu 17. nov.)

Beli: Capablanca Črni: Flohr

1. d4, Sf6 2. c4, g6 3. Sc3, d5 4. Lf4, Lg7 5. e3, 0—0 6. Db3, c5 7. dxc5, Se4 8. cxd5, Da5 9. Se2, Sxc5 10. Dc4, Sa6 11. Sd4, Ld7 12. Tbl, Tic8 13. b4, Dd8 14. bxc5, Txc5 15. Db3, Da5 16. Lxa6, Txc3 17. Db4, Dxb4 18. Txb4, bxa6 19. Ke2, Tc5 20. Thbl, h6 21. e4, Tac8 22. Le3, Ta5 23. Tb7, Txa2+ 24. Kf3, La4 25. Txe7, Ta5 26. Sc6, Lxc6 27. dxc6, Tc3 28. Tblb7, Txc6 29. Txf7, Tf6+ 30. Txf6, Lxf6 31. Txa7, Ta3 32. Ke2, Lg7 33. f4, h5 34. e5, Lf8 35. La8, Ta2+ 36. Kf3, Kg7 37. Ld4 in črni preda.

Damen gambit.

(7. kolo v Amsterdamu 15. nov.)

Beli: inž. Botvinnik Črni: dr. Aliehin

1. Sf3, d5 2. d4, Sf6 3. c4, e6 4. Sc3, c5 5. cxd5, Sxd5 6. e3, Sc6 7. Lc4, cxd4 8. exd4, Le7 9. 0—0, 0—0 10. Tiel, b6 11. Sxd5, exd5 12. Lb5, Ld7 13. Da4, Sb8 14. Lf4, Lxb5 15. Dxb5, a6 16. Da4, Ld6 17. Lxd6, Dxd6 18. Tacl, Ta7 19. Dc2, Tae7 20. Txe7, Dxe7 21. Dc7, Dxc7 22. Txc7, f6 23. Kf1, Tf7 24. Tc8+, Tf8 25. Tc3, g5 26. Se1, h5 27. h4, Sd7 28. Tc7, Tf7 29. Sf3, g4 30. Sel, f5 31. Sd3, f4 32. f3, gxf3 33. gxf3, a5 34. a4, Kf8 35. Tc6, Ke7 36. Kf2, Tf5 37. b3, Kd8 38. Ke2, Sb8 39. Tg6, Kc7 40. Se5, Sa6 41. Tg7+, Kc8 42. Sc6, Tf6 43. Se7+, Kb8 44. Sxd5, Td6 45. Tg5, Sb4 46. Sxb4, axb4 47. Txb5, Tc6 48. Tb5, Kc7 49. Txb4, Th6 50. Tb5, Txb4 51. Kd3 in črni preda.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

81

Zgodba mojega življenja

Po kronanjskih svečanostih sta se odpeljala car in carica v Ilinskoje pri Moskvi, na posestvo strica Sergeja. Sledili so jima le najbližji sorodniki in prijatelji. Ker je bil grad Ilinskoje premajhen, da bi našli vsi v njem prostora, je odšel del gostov v Arhangelsko, mali Versailles kneza Jusupova. K tej skupini smo spadali tudi mi.

Zumurkovi-Jusupovi so spadali med najbogatejše rodovine v Rusiji. Privoščili so si lahko brezmejno potratno gostoljubje. Tam smo doživeli vse prijetnosti bivanja na deželi: piknike, plese, jahalne dirke, izlete z vozovi, veslanje v čolnih ob mesečini in godbi, ognjevitci ciganski godbi.

Tam smo bili vsi veseli, samo Nando je ohranil nekaj svoje resnosti. Strašil ga je še vedno spomin na strica. Jaz pa se stričeve sence nisem bala. Božanska norost mi je dajala pogum. Med najlepšimi spomini iz tistih dni je neko tekmovalno jahanje, pri katerem sem dobila navdušeno pohvalo spretnih in izkušenih jahalcev.

K arhangelski kozaški gardi je spadal tudi knez Wittgenstein. Ta mladi kozaški častnik je bil najbolj vesel med najbolj veselimi. Tudi sicer je bil lepa pojava. Wittgenstein je bil izvrsten jahalec, kakršnih je malo, toda cenil me je kot prvovrstno jahalno tovarišico. Dal mi je na razpolago svojega ognjevitnega žrebca, ki so se ga celo moški radi izogibali. Nando je pro-

testiral proti mojemu junaštvu, toda zaman. Zdirjala sem pred vsemi drugimi, ki so se gnali za menoj. Ko sem dosegla cilj, neki griček, sem se obrnila, da vidim tekmovalce, ki so mi navdušeno vzklíkali. O, kako rada bi bila tega konja vzela s seboj!

NAZAJ V ROMUNJO

Bilo mi ni lahko vrniti se v življenje starih dolžnosti in samozatajevanj. Po vsem, kar sem videla, so se mi zdele razmere v domovini male in tesne, dolgočasne in brez barve. Edino veselje so mi bili otroci. Toda tudi to veselje so mi skalili. Teta Elizabeta je porabila mojo odsotnost za to, da je v otroški sobi popolnoma uveljavila svojo voljo.

Tako se je moj položaj še poslabšal in zadevala sem povsod na same težkoče, celo tam, kjer sem bila najbolj občutljiva. Ker sedaj nisem živela samo samotno, ampak sem bila izpostavljena tudi neprijazni kritiki.

Posebno nezadovoljstvo je pri »stari palači« vzbudilo moje angleštvo. Ker sem se lepo oblačila, so mi to zamerili kot naličkanost; moje veselje do življenja v svobodni naravi so mi očitali kot neobzdranost, sport kot prenapetost, svobodno obnašanje kot žalitev dvornih običajev in olike itd. Skratka, bila sem preveč svobodoljubna in preveč »angleška«.

Pod pretvezo, da sem še premlada in preneumna, so mi odtgnili pravico, vzgajati otroke. To me je bolelo. Bila sem predvsem mati in sem ljubila nad vse svoje otroke.

Nando me je neprestano prosil, naj bom potrpežljiva. To me gotovo ni dvigalo. Zaman sem se ozirala naokoli — nikogar ni bilo, ki bi mi mogel ali hotel po-

magati. Nando je živel v pokorščini nad »oblastjo« in se ni upal nikjer in v ničemer upirati ali zavzemati zame.

Hotela sem biti ljubeča nečakinja in sem po vsakem neuspehu znova upala, da si bom vendarle pridobila materinsko prijateljstvo svoje tete. Tako se je zgodilo, da sem z odprtimi očmi in razvitimi zastavami padla v nastavljen moji past. To past so mi nastavili, ker so mnogi videli v meni neko nevarnost. Bila sem rastoča moč, nepremagljiva resničnost in bodočnost. Toda sama svojega pomena še nisem poznala.

Aunty mi ni želela nikoli slabo, a ni se mogla povzpeti tako visoko, da bi me branila. Lahko se je zgodilo, da sem z nenapovedanim vstopom v tetino sobo spravila vso njeno družbo v mučno zadrego, kajti govorili so pravkar o meni. In njihovo obnašanje mi je povedalo, da njihova sodba ni bila dobra. Kaj je mislila Carmen Sylva, kadar je ob takih priložnostih razprostrla svoje roke z besedami: »Ah, ljubo dete, ti si sama čista pomlad!« in me patetično objela: »Sedi sem k mojim nogam, ljuba, in poslušaj!« Sedla sem. Pri tem si nisem ničesar mislila in sem celo verjela, da tudi res tako čuti, kakor govori. Toda, kaj so mislile hudojne stari ženske, ki sem jih zmotila pri njihovem opravljanju? Kako so stale pred kraljevsko pesnico? To mi je bilo vedno uganka.

Teta je kot rapsodinja rada govorila in uživala v tem, da so jo poslušali, pri izbiri svojih poslušalcev pa ni bila posebno pazljiva, ker je videla ljudi rajši take, kakršne si je želela, in ne take, kakršni so v resnici bili. Mene je bolelo, da je bila izpostavljena neprenehoma hinavščini in zlorabljanju zaupljivosti.

Sodišča

Posledica klevetanja

Poveljnik občinskih stražnikov v Murski Soboti Simončič Franc je 20. avgusta letos sledil raznim fantalinom, ki so mazali na hiše in pločnike vse mogoče napise. Zaradi težje prepoznavne so si celo suknjiče zamenjali. Simončič jih je nekaj našel na Debeljakovem dvorišču, enemu odvzel suknjič ter bežal za drugima dvema, ki sta mu odnesla pete.

Lastnik suknjiča, trgovski pomočnik Debeljak Viljem, pa je naslednjega dne povprašal Simončiča, če je res, da je on odvzel suknjič, ki da je njegov, da so mu bile v tej noči na dvorišču hruške pokradene in da ni tam videl po noči nikogar drugega razen Simončiča, kar je ponovil tudi na opozorilo Simončiča, da je to neosnovana kleveta, in še pristavil, da bodo že višji gospodje govorili o tem.

In res so govorili, ne proti Simončiču, gg. sodniki, ampak proti Debeljaku, ki se je izgovarjal na vse mogoče načine, da ni mogel kaj takega govoriti, ko ponoči sploh ni bil doma do 4. ure zjutraj, da je Simončiča vprašal le po suknjiču, da je bil takrat navzoč njegov brat. Ta pa žaljivih besed ni mogel izključiti. Taki zagovori so mu prihajali pa le iz strahu, da bo moral v slučaju obsodbe za te besede odsedeti tudi pogojno mu prisoičenih 10 dni radi neke malenkostne tatvine, kar je dobil decembra lani in preizkusna doba enega leta še ni potekla.

In res! 12 dni strogega zaporu in 120 din denarne kazni ter prejšnjih 10 dni zaporu bo moral zaradi svojega jezika brez-pogojno pretrpeti.

Z vrvjo nad otroka

30-letni Budja Rudolf, viničar v Kocijanu pri Radencih je bil zaradi tepežev in dr. že 9krat predkaznovan. Spet je sedel na klopi obtožencev v Murski Soboti, tokrat je dobil 10 dni strogega zaporu, prav za prav malo, saj je 11-letnega Novakovega Francija zvezal za roke in ga z vrvjo tako močno pretepel, da je Francelj imel za vsako svoje leto starosti klobaso na plečih, pa še podplutbe zaradi stiska vezi na rokah.

Zagovarja se, da mu je iz sosedove kleti Francelj odnesel en svinčnik in vžigalnik. Pravi, da je svinčnik našel pri

njem, ker pa je fanta hotel prisiliti tudi na vrnitev vžigalnika, ga je zvezal in tepel.

Z odmerjeno kaznijo se je zadovoljil, saj se ne izplača pritoževati, ker bi se sicer tudi drž. tožilec proti nizki kazni.

Velike tatvine žične mreže itd. Stirje od te družbe, pri kateri sta bila dva mladotnika, so bili že obsojeni. Trije na 2 meseca strogega zaporu, eden pa na 1 mesec. Peti, neki samski tkalec, ki je sedel šele zdaj na zatožno klop, pa je bil ob takratni razpravi pri vojakih, zaradi česar je bilo postopanje proti njemu začasno prekinjeno in izločeno. Obtožnica opisuje na dolgo, kako sta mada ključavničarska pomočnika, oba doma iz bližnje mariborske okolice, odnašala svojemu mojstru kar po 25 in po 50 metrov žične ograje. Pomagal jima je pri teh delih tudi tkalec R. Č. Mreže in ključavničarsko orodje (pile, medeninaste pipe, svedre, aparate za vrtanje vijakov itd.) so spravljali k bližnjemu kovaču, ki je prav takrat zidal novo hišo in torej potreboval ograjo. Nadalje je R. Č. pomagal odnesti neki 400 din vreden francos in nekoga ohranil za 480 din z lažno listino. Tatvine, ki so jih izvršili mladotniki, so presegle tisočake.

Tkalec R. Č. je bil obsojen na 1 mesec in 10 dni strogega zaporu.

Zanimivosti

SMRT PRIJETNEJŠA OD ŽIVLJENJA.

Časopisi poročajo o čudnem doživljanju nekega umrlega človeka, ki pa še živi. V londonski bolnici je bila nedavno izvršena operacija nad nekim moškim. Med operacijo je srce pacienta nenadoma zastalo. Zdravniki so takoj začeli srce masirati in vbrizgati neko snov, ki naj bi mrtveca zopet obudila v življenje. In res je po treh minutah srce začelo spet delovati. Mož je bil torej po vseh pravilih tri minute mrtve in o tej smrti se je nato neverjetno laskavo izrazil.

Ko so ga po uspehi operaciji vprašali, kaj je doživel za časa svoje smrti, je zdravnike njegov odgovor zelo iznenadil. »Med operacijo sem se prebudil iz naroke v najkritičnejšem trenutku. Tedaj sem začutil močno bolečino. Takoj nato sem izgubil zavest. Takrat sem imel ob-

čutek nepopisljive svobode. Moje misli so krožile s čudno lahkoto. Počutil sem se tako srečnega in zadovoljnega, da je bila moja edina želja, za vedno ostati v tem stanju. Iz daljave sem poslušal čudežno, tiho glasbo. Bil sem navdušen in kakor pijan. Moja bojazan pred smrtjo je izginila in odslej se je sploh več ne bojim...«

× **Papagaj je govoril pred mikrofonom** londonske radijske postaje pred nedavnimi dnevi in na ta način kot prvi papagaj sodeloval na koncertu skupno z različnimi pevci in igralci. V studio so ga prinesli v kletki in postavili pred mikrofoni. Vsako točko programa je papagaj spremljal s svojim kikitanjem, namesto da bi kaj povedal. In ko je violinist odigral sentimentalno arijo »Draga, vrni mi se«, je papagaj nenadoma kričnil: »Dovolj! Dovolj! Polji joče! Polji joče!« Polji je namreč njegovo lastno ime, in s tem krikom je mislil sebe. Ko je pa prišla na vrsto njegova točka in bi bil moral odzvižgati pesem, je začel jesti jabolko in niti prošnje niti pretnje niso nič zalegle: Polji ni hotel zvižgati niti izgovoriti kakršne koli besedice.

× **Nov recept za dolgo življenje.** Kitajec Čen Juan Čing iz Čeng-tuja trdi, da je star 136 let. Njegovemu najstarejšemu sinu je 94, najmlajšemu 44, ena njegovih hčera pa je stara 12 let. Čen Juan Čing prebije ves dan v postelji in trdi, da je to glavni recept za dolgo življenje.

× **Čudne podobe.** V Londonu je bila odprta nenavadna razstava tkzv. individualistične umetnosti. Posebno pozornost zbuja neka slika, ki je vokvirjena v bodikasto žico in predstavlja viteza z vezanimi očmi, na njegovo kopje pa sta nabodena dva človeka pod križem in britansko zastavo. Slika se imenuje »Pred novo atlantsko državo«.

× **Demostenu bodo šele zdaj postavili spomenik** v njegovem rojstnem mestu. Tako bo dobil največji govornik antike po 2200 letih svoj spomenik, pod katerim bodo njegove besede, da stari Makedonci nikoli ne bi pokorili Aten, če bi bil Demosten prav tako telesno močan, kakor je bil dober govornik.

× **Prvi televizijski prenos iz gledališča.** V Londonu so te dni prvič prenašali po radiu v besedi in sliki gledališko delo. To je bila Priestleyjeva komedija »Kadar smo poročeni«.

Sokolstvo

1. Sokol Maribor-Matica priredi v svojem domu na Aleksandrovi cesti v proslavo 1. dec. ob pol enajstih dopoldne svečano sejo s prevledbo naraščaja v člani in zapisrsega novega članstva s slavnostnim govorom ter razvitjem novega, krasnega naraščajskega prapora, za katerega je naprosilo Nj. Vel. kralja Petra II. da mu kumuje. Sodeluje vojaška godba. Na predvečer, dne 30. novembra, se vrši v veliki dvorani Doma telovadna akademija z obširnimi sporedom. Začetek ob 20. uri. Svira godba »Draver«.

1. Dne 1. decembra zvečer se vrši svečan ples v vseh prostorih Sokolskega doma v Mariboru. Prirede ga vojni dobrovoljci, Maistrovi borci, rezervni častniki, vojni invalidi in Sokolstvo. Udeležba v slavnostnih krojih ali narodnih nošah. Ostali v temnih oblekah. Svira vojaška godba.

1. Sokol Maribor Matica pripravlja načrte za zgradbo društvenih telovadnih prostorov ter preurejuje dosedaj prevzete prostore v Sokolskem domu, v katerega se bo v kratkem preselilo. Zlasti se pospešeno vrše dela za napravo lastne centralne kurjave, ki bodo še pred koncem tega meseca končana, tako da bodo vsi prostori, zlasti velika dvorana, že ob priliki prvoedembrskih proslav nudili vso potrebno udobnost.

Radio

Sreda, 23. novembra. Ljubljana: 12 Valčki, polke in koračnice; 13.20 Uverture in fantazije; 18 Miadinska ura; 18.30 Udovičeva in Lovsetova na ploščah; 20.45 Salonski kvartet; 21.30 Angleške skladbe; 21.15 Prenos plesne glasbe iz »Emone«. — Beograd: 12 Popularne melodije; 16.45 Popoldanski koncert; 20 Večer zabave; 22.15 Plesna glasba. — Sofija: 13.20 Lahka glasba; 20.45 Koncert salonskega kvarteta; 21.30 Angleške plošče. — Firenze: 20.30 Lozzijeva opereta »Violinska sirena«. — Königsberg: 20.10 Simfonični koncert (Mozart, Beethoven). — Bukarešta: 19.40 Večerni koncert; 22 Plesna glasba. — Milano: 21.50 Jazz orkester.

Darujte za azilni sklad PTL!

stara izkušnja, zadnja beseda znanosti!

Že desetletja izpopolnjujejo Botot sredstva za nego ust in zob najpriznanejši strokovnjaki Francije.

Zato je Botot najuspešnejše sredstvo za nego zob.

MALI OGLASI

CENE MALIH OGLASOV: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par; najmanjša pristojbina za te oglase je din 6.—. Družbe, arhitekti, dopisovalci in ženskovnaniki oglasit dln 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasi davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za malo oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga le vnositi v pisnu skupaj z naročilom ali pa po poštni poizvedbi na čekovni račun št. 11.409. Za vse pisnene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 3 din.

Razno

ZASTONJ DOBITE zanimivo ilustrirano knjigo »Po do sreče«, ako se obrnete na naslov: Karmah, Zalec. 3143

JABOLKA 1 kg din 2.—, skladišče Korazila, Kolodvorska 1. 3145

KVALITETA IZDELKOV in dobra postreba bo tudi vas zadovoljila, ako postane odjemalec v pekarni Cebokli, Glavni trg 9. 2687

Posesi

VINOGRADNO POSESTVO od 6 orolov tik Maribora se takoj proda. Gotovine potrebn pri splenitvi kupčije samo 25.000 din, ostalo po dogovoru. Ponudbe poslati na upravo »Večernika« pod »Ugodno«. 3140

Prodaj

ŠTEDILNIK (Tischspärherd), beli, zaradi selitve ugodno naprodam. — Vpraša se gostilna Mautner, Zg. Radvanje 62. 3142

OTOMANA otroški voziček in postelja, železna postelja, stenska ura in različno se najceneje proda Ob jarku 6-1. 3144

Stanovanje

S 1. dec. se odda kompletno **DVOSOBNO STANOVANJE** Gosposvetska 17. 3132

SOBA S KUHINJO v 1. nadstropju se odda 2 osebam v sredini mesta. — Naslov v upravi »Večernika«. 3146

ODDAM SOBO IN KUHINJO z velikim vrhom. Sp. Radvanje 36. 3138

ODDAM SOBO IN KUHINJO samostojni stranki s 1. dec. Magdalenska 25. 3141

ODDAM SOBO, KUHINJO in sprejem 2 do 3 sobanovalec. Isto tam oddam malo sobico, Vetrinjska ul. 5. 3137

Odda se **ENOSOBNO STANOVANJE** v centru mesta s 1. 12. Vprašati stavbna pisarna, Vrtna ul. 12. 3151

Citajte, »Večernik«

Služba dobi

Tovarna sprejme **NOCNEGA ČUVAJA** penzionirani orožniki imajo prednost. Ponudbe pod »Čuvaj« na upravo. 3139

Dopisi

DRAGICA Pismo, balzam za skelečo rano, sprejel, hvala! T. B. 3147

SPOMNITE SE CMD!

/rečke

državne razredne loterije
Hranilne knjižice
raznih denarnih zavodov

Valute

vseh držav

Vrednostne papirje

akcije, obligacije, srečke itd.

kulantno kupuje in prodaja:

Bančno kom. zavod, Maribor, Aleksandrova cesta 40

V a Pojasnila brezplačno

Inkaso

menic, čekov, faktur in drugih tudi dubioznih terjatev

Posoila

posesnikom

Naložbe kapitala

v obliki posojil na realitete, z vknjižbo na 1. mesto, maksimalnimi obrestmi, kakor tudi v industrijo in govinu

Finansiranja in družabništva

vestno izvršuje:

2984